

El cost de la prevenció

Diverses mutacions detectables amb un kit senzill predisposen a patir càncer de mama

ANTONIO MADRIDEJOS
BARCELONA

En els últims 30 anys s'han patentat als Estats Units més de 2.000 gens i mutacions de gens, així com una quantitat semblant a Europa, però la controvèrsia no havia arribat mai a la dimensió actual perquè no hi havia hagut mai res semblant a BRCA1 i BRCA2. De fet, hi ha molts gens patentats que no se sap ni tan sols per a què serveixen. Aquest no és el cas.

Des de la dècada dels anys 90, quan van ser descoberts –un al cromosoma 17 i l'altre al 12– nombrosos estudis han arribat a la conclusió que diverses mutacions detectades a BRCA1 i a BRCA2 no només estan vinculades a un risc més elevat de patir càncer de mama i d'ovari, sinó que el vincle és extraordinàriament alt. El genoma humà és molt complex i en la immensa majoria dels processos estan implicats nombrosos gens, «però si algú és portador de determinades mutacions a BRCA1 i BRCA2 té el 95% de possibilitats de patir càncer», resumeix David Bueno, professor de Genètica de la Universitat de Barcelona (UB). Saber amb antelació que un és portador de les mutacions no evitarà el sorgiment del tumor, si és que sorgeix, però «sí que permetrà un diagnòstic ràpid i agafar-lo a temps», posa com a exemple. Tècnicament, afegeix Bueno, no s'està protegint el gen amb una patent, sinó «l'aplicació d'aquestes variants com a eina de diagnòstic de la malaltia».

Interès terapèutic

Encara que aquests tumors de mama vinculats a l'herència no suposen ni el 5% del total, és justament el percentatge de risc tan elevat (95%) el que li confereix interès terapèutic i comercial: si només fos el 10%, estaria per sota del risc estadístic de contraure un càncer per qüestions naturals com la dieta i la contaminació ambiental. I no valdria la pena fer kits de diagnòstic.

En el cas de Myriad, les patents també protegeixen «**fragments d'aquests gens i mètodes de diagnòstic d'aquestes malalties basats a detectar aquestes mutacions mitjançant l'ús d'aquests fragments**», insisteix Lúcia Casas, responsable de patents de l'empre-

sa barcelonina AB-Biotics. Segons la seva opinió, el sistema té la seva raó de ser. «**Les patents incentiven que les empreses inverteixin en el desenvolupament de tractaments –incideix Casas– i puguin tenir un cert grau d'exclusivitat sobre aquestes tecnologies com a mitjà d'obtenir un retorn a la seva inversió**».

L'assumpte és particularment important perquè les tècniques de seqüenciació genètica milloren a velocitat vertiginosa i cada vegada serà més fàcil detectar mitjançant una simple anàlisi d'ADN infinitat de mutacions vinculades a malalties. L'anàlisi personalitzada serà clau en la prevenció. Casas destaca un altre aspecte: «**El que aquí es**

Detectar les variants no evita el càncer, però sí que obre una via al diagnòstic precoç

Des dels anys 90 s'han presentat més de 4.000 patents per a gens i similars

qüestiona no té tant a veure amb la validesa de les patents com a tals, ja que patents similars d'altres empreses no han rebut la mateixa crítica, sinó amb l'ètica, amb la manera com s'exerceixen comercialment els drets de patent; és a dir, amb la política de preus de llicència». En aquest sentit, els detractors reiteren sempre el cost dels kits de Myriad, que és de 3.000 euros.

Des del 1998, a Europa també es poden patentar gens i variants, «i de fet es fa amb certa assiduitat, amb l'única condició que s'ha de justificar per a què serveixen», detalla Xavier Vallvé, director de l'Oficina de Valorització i Patents de la UAB. «Això sí: una vegada s'ha descrit un gen no es pot patentar –precisa–: només es pot patentar el que és nou, el que no és de domini públic». ≡